

Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

Warszawa, 25 kwietnia 2014 roku

Organizatorzy i Uczestnicy
międzynarodowej konferencji naukowej
z okazji 40-lecia rewolucji goździków
na Uniwersytecie Warszawskim

Szanowni Państwo!

Grandola Vila Morena, kraj równości i braterstwa, o wolności tutaj śpiewa człowiek otwartego serca – piosenka, która stała się hymnem portugalskiej rewolucji goździków, mówiła o sprawach ważnych także dla ludzi polskiej Solidarności. Stanowiła świadectwo tej samej tęsknoty za równością i wolnością, w imię której sprzeciwialiśmy się komunistycznej dyktaturze. Portugalczycy bezkrwawo obalili dyktaturę 40 lat temu; 25 lat temu również Polakom udało się zwyciężyć w pokojowej rewolucji. Kompromis Okrągłego Stołu i wybory czerwcowe uczyniły wyłom w żelaznej kurtynie, dzięki któremu także inne narody Europy Środkowo-Wschodniej weszły na drogę zmian.

Te doświadczenia nauczyły nas, że o wolność trzeba walczyć solidarnie z innymi narodami. Dlatego ogromnie się cieszę, że w przeddzień obchodów 25-lecia wolności odbywa się w Warszawie spotkanie będące okazją nie tylko do wspólnego świętowania, ale również do refleksji nad drogą do wolności, którą szły Polska i Portugalia.

Historia obydwu naszych narodów, zamieszkujących przeciwne krańce Unii Europejskiej, toczyła się inaczej. Rewolucja goździków, która przywróciła Portugalczykom demokratyczne swobody, a portugalskim koloniom przyniosła niepodległość, jedynie w ogólnym zarysie przypomina naszą pokojową rewolucję Solidarności. Wiele podobnych symboli nabrało zgoła przeciwnych znaczeń. Interwencja wojska w polskie życie społeczne w 1981 roku nie miała nic wspólnego z wyzwoleniem – zdławiła społeczny opór i zakonserwowała władzę komunistów. Natomiast w 1974 roku w Portugalii wojskowi obalili rządy autorytarne. *Nie był potrzebny żaden sąsiad – rodzimej dosyć jest kanalii* – śpiewał Jan Kelus o stanie wojennym w Polsce – *by wytłumaczyć nam na zawsze, że nie jesteśmy w Portugalii, żeby przekonać nas raz jeszcze, że może Polak do Polaków, że nie jesteśmy w Portugalii, że to nie rewolucja kwiatów.*

Poszanowanie praw człowieka i swobód obywatelskich, zagwarantowanie wolności słowa i przekonań, także chęć życia w przyjaźni i pogłębiania integracji z innymi narodami europejskimi – wszystko to było jednak wspólne obu naszym narodom. Tak jak rewolucja goździków otworzyła Portugalii drogę do integracji europejskiej, tak polska Solidarność walczywała przyczyniła się do zjednoczenia dwóch części podzielonego kontynentu. Wartości naszych rewolucji pozostają nam bliskie również dzisiaj, kiedy razem współtworzymy Unię Europejską. Jednocześnie czas ten uświadamia nam, że jest jeszcze wiele wyzwań, które powinniśmy podjąć, aby umacniać europejską wspólnotę i wspomagać demokratyczne transformacje w europejskim sąsiedztwie.

Niechaj ta konferencja stanie się inspiracją do przemyśleń nie tylko o przeszłości, lecz także na temat przyszłości europejskiej demokracji.

Presidente
da República da Polónia

Varsóvia, 25 de abril de 2014

Organizadores e Participantes
Da Conferência Internacional
“(Re)Pensar Abril”
na Universidade de Varsóvia
por ocasião dos 40 anos do 25 de Abril

Excelentíssimas Senhoras e excelentíssimos Senhores,

Grândola Vila Morena, terra da fraternidade, o povo é quem mais ordena, dentro de ti, ó cidade – a canção que se tornou no hino da Revolução dos Cravos falou sobre questões importantes também para os polacos do Solidariedade. Apresentou um testemunho desta mesma saudade da igualdade e da liberdade, em nome das quais combatemos a ditadura comunista. Os Portugueses, sem derramamento de sangue, derrubaram a ditadura há 40 anos; há 25 anos foi também possível aos polacos triunfar através de uma revolução pacífica. Os Acordos da Mesa Redonda e as eleições de junho romperam a cortina de ferro e permitiram também que outras nações da Europa Central e de Leste pudessem enveredar pelo caminho das mudanças.

Estas experiências ensinaram-nos que quando se trata da luta pela liberdade é necessário fazê-lo de forma solidária com outras nações. É por esta razão que muito me alegra que nas vésperas das celebrações dos 25 anos de liberdade, tenha lugar em Varsóvia um encontro que será uma ocasião não só para juntos comemorarmos, mas também para juntos refletirmos sobre o caminho para a liberdade que a Polónia e Portugal trilharam.

A história das nossas duas nações, que se situam em lados opostos da União Europeia, decorreu de modo diferente. A Revolução dos Cravos, que trouxe aos Portugueses as liberdades democráticas e às suas colónias a independência, apenas de maneira esboçada se assemelha à nossa revolução pacífica do Solidariedade. Muitos símbolos semelhantes adquiriram um significado completamente contrário. A intervenção militar na vida social polaca em 1981 não teve nada que ver com a libertação, muito pelo contrário, asfixiou a resistência social e manteve os comunistas no poder. Mas em 1974 em Portugal, os militares derrubaram o governo autoritário. *Não foi necessário nenhum vizinho – já chega destes nossos canalhas* – cantou Jan Kelus sobre o período da lei marcial na Polónia – *para nos explicar de uma vez por todas que não estamos em Portugal, para nos convencer uma vez mais que talvez um Polaco para os Polacos, que não estamos em Portugal, que isto não é uma revolução de flores.*

O respeito pelos direitos do homem e pelas liberdades cívicas, pela liberdade de expressão e de crença, assim como um desejo de viver em amizade e profunda integração com as demais nações europeias: tudo isto, sim, foi comum às nossas duas nações. Assim como a Revolução dos Cravos abriu o caminho a Portugal para a integração europeia, também o Solidariedade, de forma decisiva, uniu duas partes de um continente dividido. O valor das nossas revoluções aproxima-nos também nos dias de hoje, quando juntos colaboramos para a edificação da União Europeia. Ao mesmo tempo, este momento relembra-nos que muitos outros desafios há ainda que enfrentar para fortalecer a comunidade europeia e para auxiliar as transformações democráticas na vizinhança europeia.

Que esta conferência seja, então, uma inspiração para se refletir não apenas sobre o passado, mas também sobre o futuro da democracia europeia.